

2. Савченко О. Я. (2002). *Дидактика початкової школи* : підручник для студентів педагогічних факультетів. Генеза. <http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk644883.pdf>
3. Бібік Н. М. (Ред.). (2019). *Нова українська школа : poradnik dla vchitelja*. Літера ЛТД. <https://www.e-litera.com.ua/upload/grade-0/nus-poradnyk.pdf>
4. Морзе Н. В. & Кузьмінська О. Г. (2011). Педагогічні аспекти використання хмарних обчислень. *ІКТ в освіті, дослідженнях та індустріальних додатках: інтеграція, гармонізація та трансфер знань*, 9, 20–29. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/865>
5. Литвинова С. Г. (2016). *Проектування хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу* : монографія. ЦП «Компринт». <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/106829>
6. Яцишин А. В., Пінчук О. П., Овчарук О. В., Литвинова С. Г., Шишкіна М. П., Соколюк О. М., Мар'єнко М. В., Вакалюк Т. А., Новіцька І. В., Кравченко С. М., Коротун О. В. & Корнілова Т. Б. (2019). *Цифрова трансформація відкритих освітніх середовищ* : монографія. ФОП Ямчинський О. В. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720740>

ПОГЛЯД ВЧИТЕЛІВ НА ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ

Овчарук О. В., Інститут цифровізації освіти НАПН України, Україна

Ключові слова: вчителі, цифрові засоби, ГШІ, штучний інтелект, компетентність

Розвиток цифрових технологій значно вплинув на сучасну шкільну освіту та роботу вчителів. Особливий інтерес вчителів сьогодні спрямований на використання генеративного штучного інтелекту (ГШІ) для виконання своїх професійних завдань, а також для особистих цілей. Оскільки педагоги почали користуватися сервісами ШІ досить активно, слід звернути увагу на те, які питання у них виникають і чого потребують педагоги у зв'язку з цим.

Зарубіжні дослідники розглядають питання використання ГШІ у різних контекстах. Так, у роботах К.Новеллі, Ф. Казоларі, Ф.Хакер, Д.Спедікато аналізують правові та регуляторні наслідки проблем використання ГШІ у контексті законодавства Європейського Союзу, зосереджуючись на таких чотирьох сферах: відповідальність, конфіденційність, інтелектуальна власність та кібербезпека (Novelli et al., 2024). Дейві Кіт, Ігл Кай Чі, Чунг Кван досліджують погляди вчителів на роль ГШІ при його застосуванні для шкільних дисциплін. Вони виявляють три ключові практики впровадження штучного інтелекту в роботу шкіл: викладання/навчання, адміністрування та оцінювання (Ng et al., 2025). У звіті ОЕСР проаналізовано дослідження про генеративний ШІ в освіті та сформульовано ключовий висновок: ШІ покращує навчання лише тоді, коли його застосовують із чіткою педагогічною метою. Без такої цілі - це лише ілюзія прогресу (Oecd, 2026).

Для прикладу, за результатами дослідження TALIS 2024 (*Teaching and Learning International Survey*, або Міжнародне дослідження \ вчительської професії «Навчати і навчатися». освітнє дослідження вчителів, засноване ОЕСР у 2008 р.), 37% вчителів молодшої середньої школи використовували штучний інтелект у своїй роботі у 2024 році; 57% вчителів молодшої середньої школи погоджуються, що штучний інтелект допомагає складати або покращувати плани уроків; 72% вчителів молодшої середньої школи вважають, що штучний інтелект може зашкодити академічній доброчесності, дозволяючи учням видавати роботу за свою власну роботу. При цьому опитування виявило, що думки педагогів сходяться на тому, що використання ГШІ з педагогічною метою може покращити навчання та розвинути такі навички, як критичне мислення, креативність та співпраця. Наприклад, під час так званого колаборативного навчання, інструменти ГШІ можуть розширити знання учнів або зміцнити їхні навички аргументації, зробити традиційні цифрові інструменти більш захопливими та

ефективними. Наприклад, інтелектуальні системи репетиторства (ITS) на базі ШІ можуть перетворити цифрових репетиторів на цифрових педагогічних агентів, здатних ставити запитання, підштовхувати та змінювати стратегії через природні взаємодії на основі діалогу.

Дослідження, проведене Фондом освітнього фонду (EEF), та Національним фондом освітніх досліджень (NFER), вивчало використання ГШІ серед 259 вчителів у 68 середніх школах Англії. Результати дослідження показали, що вчителі, які використовували ГШІ, доповнене практичними рекомендаціями, скоротили час планування уроків та ресурсів в середньому на 31%, зменшивши свій середній тижневий час планування з 81,5 до 56,2 хвилини, без шкоди для якості своїх планів уроків та ресурсів (Roy et al., 2024). Як зазначається у Глобальному звіті ЮНЕСКО про вчителів (2024), системи освіти стикаються з посиленням кризи вчителів та ресурсів, особливо в країнах з низьким та середнім рівнем доходу.

Для усвідомлення обмежень у використанні ШІ було визначено три основні проблеми: готовність школи, компетентність вчителів у сфері ШІ, а також грамотність та етика учнів у сфері ШІ. На рис.1 подано схематичне бачення відповідей вчителів, у яких вони виявили ступінь корисності (позитивного ефекту) з використання ШІ. Найбільше педагоги зазначають, що використання ГШІ є корисним, новітнім, цікавим (рис.1).

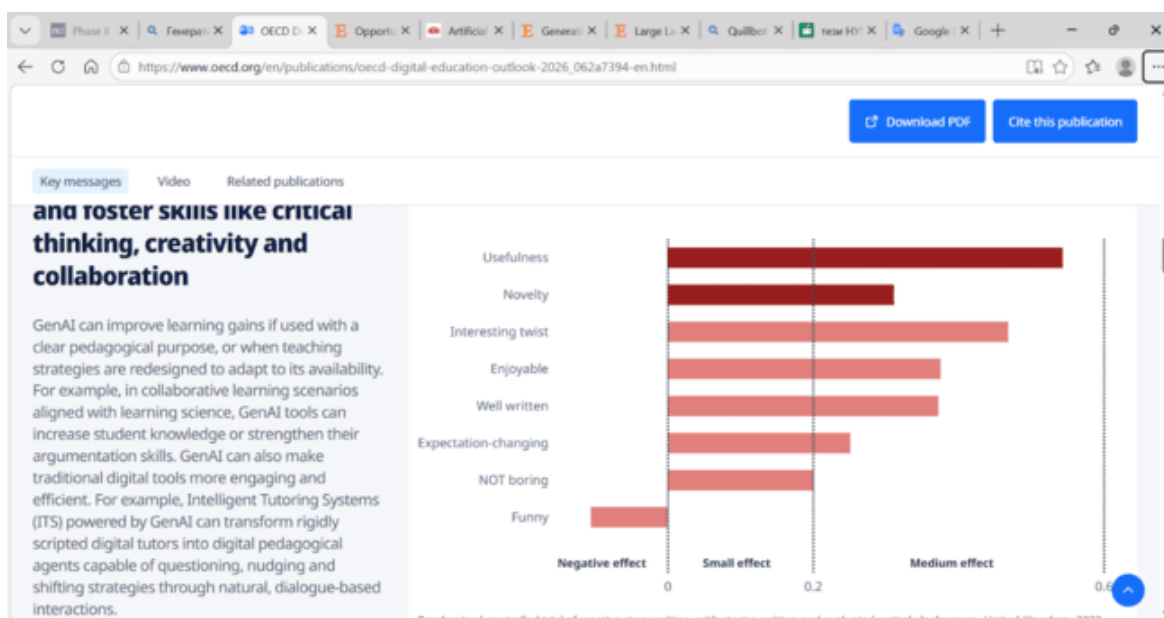

Рис.1. Бачення вчителів щодо ступеня корисності використання ШІ (за даними ОЕСР)
Джерело: (Oecd, 2026).

Висновок. Підсумовуючи подане вище, слід виокремити ключові висновки. ОЕСР пропонує не забороняти використовувати ГШІ у школах. Натомість важливо створити чіткі правила, рамки його використання. Зокрема, ШІ допомагає виконувати рутинні адмінзавдання, отримувати зворотний зв'язок, організувати адаптивне навчання. Натомість варто обмежити використання ШІ, де є самостійне мислення, написання текстів, розв'язування задач. Важливим є інвестування у навчання вчителів працювати з ШІ, зокрема, мають бути чіткі рекомендації та доступ до програмного забезпечення та технічної підтримки ШІ/ГШІ.

Використання ГШІ вимагає високого рівня активності, свідомої відповідальності вчителів та визначення відносин між людиною та штучним інтелектом. Крім того, вчителі повинні залишатися самосвідомими, постійно стверджуючи людські цінності та спираючись на досвід, навіть коли вони впроваджують нові методи, що базуються на штучному інтелекті. Досягнення успіху в цій парадигмі доповнення є складним завданням в освіті, але це відповідає баченню освіти, де штучний інтелект служить інструментом розширення компетенцій вчителів, зрештою, збагачуючи досвід викладання та навчання.

Все більша частка педагогів та науковців звертається до інструментів ГШІ для отримання зворотного зв'язку щодо своїх робіт, а також для виконання майже всіх етапів

дослідницького процесу. Адміністратори шкіл також відчують, що з часів появи ШІ, їхні завдання трансформуються. Генеративний штучний інтелект може оптимізувати управління системою та школою, покращуючи широкий спектр робочих процесів на серверах закладів освіти. Він може підтримувати розробку стандартизованих завдань оцінювання, переглядати узгодженість навчальних програм, а також позначати та класифікувати освітні ресурси. Добре налаштований, ГШІ також дозволяє цілодобово надавати якісне навчальне та професійне керівництво.

Список використаних джерел

1. Novelli, C., Casolari, F., Hacker, P., Spedicato, G., & Floridi, L. (2024). Generative AI in EU law: Liability, privacy, intellectual property, and cybersecurity. *Computer Law & Security Review*, 55, 106066. <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2024.106066>
2. Ng, D. T. K., Chan, E. K. C., & Lo, C. K. (2025). Opportunities, challenges and school strategies for integrating generative AI in education. *Computers and Education Artificial Intelligence*, 8, 100373. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2025.100373>
3. OECD (2026), *OECD Digital Education Outlook 2026: Exploring Effective Uses of*
4. *Generative AI in Education*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/062a7394-en>.
5. Roy, P., H. Poet, R. Staunton, K. Aston and D. Thomas (2024), *ChatGPT in Lesson Preparation: A Teacher Choices Trial*, <http://www.mmiweb.org.uk/gaiandre/literature/EEF.pdf>.

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ІНТЕГРАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ САМОВИРАЖЕННЯ УЧНІВ

Озарчук А. В., Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Інститут педагогіки НАПН України, Україна

Ключові слова: інклюзивне середовище, цифрова компетентність, штучний інтелект, особливі освітні потреби

Сучасний етап розвитку української державності характеризується глибокою трансформацією суспільної свідомості, де утвердження національної ідентичності нерозривно пов'язане з імплементацією фундаментальних європейських цінностей. У цьому контексті інклюзія постає не лише як педагогічна стратегія, а як світоглядна основа, що визначає рівень гуманізму та демократичності суспільства. Право особи на якісну та доступну освіту, незалежно від її фізичних чи когнітивних особливостей, є наріжним каменем сучасної правової системи України, що гармонізується з міжнародними стандартами та чинним законодавством України [6]. Цифровізація освіти, зокрема впровадження штучного інтелекту (ШІ) та асистивних технологій, виступає сьогодні потужним каталізатором створення безбар'єрного простору, який є необхідною умовою для повноцінної самореалізації кожного громадянина та формування інклюзивної культури як невід'ємної складової національного світогляду, що підтверджується численними дослідженнями [1, с. 32-34; 2, с. 40-41; 4, с. 9; 5, с. 130-131].

Особливого значення у процесі забезпечення прав осіб з особливими освітніми потребами (ООП) набуває фахова підготовка педагогічних працівників, здатних ефективно оперувати інноваційним інструментарієм. На базі кафедри психології та інклюзивної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти реалізується системний підхід до підвищення кваліфікації вчителів ЗЗСО, вихователів ЗДО, асистентів, практичних психологів, орієнтований на практичне використання інтелектуальних систем. Ключовим вектором цієї діяльності є опанування педагогами теми використання технологій штучного